

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
УКРАЇНСЬКИЙ ДЕРЖАВЕЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ МИХАЙЛА ДРАГОМАНОВА**

Факультет спеціальної та інклюзивної освіти

«Затверджено»

На засіданні Приймальної комісії
УДУ імені Михайла Драгоманова
Протокол № від « » 2023 р.
Голова Приймальної комісії
_____ Андрющенко В.П.

«Рекомендовано»

Вченою радою факультету спеціальної та
інклюзивної освіти
Протокол № 2 від «11» квітня 2023 р.
Голова Вченої ради
_____ Шеремет М.К.

Програма вступного фахового випробування

**для громадян України, іноземних громадян та осіб без громадянства, при
вступі на навчання для здобуття ступеня магістра
на базі здобутого ступеня бакалавра/
освітньо-кваліфікаційного рівня спеціаліста/
ступеня магістра**

галузь знань: **01 Освіта / Педагогіка**

спеціальність: **016.01 Спеціальна освіта. Логопедія**

освітні програми: **Мовленнєва терапія,**
Логопедія

Київ – 2023

1. ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА ДО ВСТУПНОГО ФАХОВОГО ВИПРОБУВАННЯ

Вступне фахове випробування проводиться при вступі на освітній ступінь «Магістр» після завершення навчання на освітньому ступені «Бакалавр», освітньо-кваліфікаційного рівня «Спеціаліст» з метою встановлення фактичного рівня компетентностей майбутніх фахівців та його відповідності вимогам освітніх програм.

Програма фахового випробування ставить за мету забезпечити єдність вимог щодо змісту та критеріїв оцінювання знань і практичних умінь студентів, узагальнити та систематизувати їхні знання з вивчених навчальних курсів, удосконалити практичні уміння та навички корекційно-виховної роботи з дітьми, які мають порушення мовленнєвого розвитку.

Основними завданнями програми є окреслення найважливіших проблем з теорії та спеціальних методик корекційного навчання і виховання дітей, які мають порушення мовленнєвого розвитку; розширення та уточнення основних понять, систематизація знань, які були висвітлені в курсах психолого-педагогічного циклу («Психологія», «Педагогіка», «Логопедагогіка з історією», «Загальна вікова та педагогічна логопсихологія» тощо); розкриття взаємозв'язку діяльності педагога і вихованців; ознайомлення зі змістом та методами виховного впливу на особистість та колектив дітей, із методикою роботи з батьками вихованців, що мають порушення мовленнєвого розвитку.

Програма вступного фахового випробування розглядається у комплексі з такими навчальними дисциплінами освітньої програми освітнього ступеня бакалавр: «Спецметодика виховання осіб з ТПМ», «Спеціальна методика розвитку мовлення», «Спеціальна методика формування елементарних математичних уявлень», «Спеціальні методики виховання дітей із ТПМ», «Спеціальна дошкільна педагогіка», «Актуальні проблеми гри дошкільника» та ін.

До програми включені основні питання загальної теорії корекційного навчання і виховання дітей з порушеннями мовлення, організації корекційної роботи в дошкільних та шкільних закладах освіти, спеціальних методик навчання та виховання зазначеної категорії дітей, а також визначено критерії оцінювання знань студентів.

Структура програми

Програма вступного фахового випробування складається з 6 розділів.

1. Пояснювальна записка вступного фахового випробування.
2. Критерії оцінювання знань абітурієнтів на вступному фаховому випробуванні.
3. Зміст програми фахового випробування.
4. Особливі умови для проходження вступних випробувань.
5. Структура білету вступного фахового випробування.
6. Список використаних джерел.

2. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ЗНАТЬ АБІТУРІЄНТІВ НА ВСТУПНОМУ ФАХОВОМУ ВИПРОБУВАННІ

<i>За шкалою університету</i>	<i>Визначення</i>	<i>Характеристика відповідей абітурієнтів</i>	
		<i>на питання теоретичного змісту</i>	<i>на питання практичного змісту</i>
<i>0–99 бали</i>	<i>Низький</i>	Абітурієнт відмовляється від відповіді на питання білету або відповідає не по змісту запитань, не володіє навчальним матеріалом або викладає його нелогічно та непослідовно. практичні уміння та навички сформовані лише частково, практичні завдання виконує з суттєвими помилками, не відповідає на додаткові запитання.	Завдання практичного змісту абітурієнт не виконує або виконує неправильно, практичні уміння та навички не сформовані.
<i>100–139 балів</i>	<i>Задовільний</i>	Відповіді абітурієнта на питання білету мають фрагментарний характер. Абітурієнт володіє навчальним	Завдання практичного змісту виконує репродуктивно, допускаючи суттєві помилки та неточності,

		<p>матеріалом на репродуктивному рівні, демонструючи знання отримані лише з основної літератури, допускає суттєві помилки, викладає матеріал непослідовно, демонструє часткові уміння аналізу навчального матеріалу, але має значні труднощі з його узагальненням та формулюванням висновків, не вміє їх аргументувати, не виявляє самостійності думки, власної позиції.</p>	<p>має труднощі з визначенням мети завдань, на може обґрунтувати свою відповідь.</p>
<p>140–169 бали</p>	<p>Достатній</p>	<p>Абітурієнт дає повну відповідь на питання білету, володіє значним обсягом навчального матеріалу, що свідчить про оволодіння ним основною та частково додатковою літературою з курсу, викладає свої думки логічно та</p>	<p>В цілому правильно дає відповіді на питання практичного змісту, однак допускає окремі несуттєві неточності, виконує завдання переважно на продуктивно-репродуктивному рівні, демонструючи</p>

		<p>послідовно, проте допускає окремі несуттєві неточності, демонструє здатність до аналізу та узагальнення, вміє робити висновки проте має певні труднощі з їх аргументуванням, а тому уникає висловлювання власної позиції.</p>	<p>сформованість практичних умінь та навичок.</p>
<p>170–200 балів</p>	<p>Високий</p>	<p>Абітурієнт дає повну відповідь на питання білету, вільно володіє навчальним матеріалом, демонструє глибокі знання з різних розділів програми, логічно та послідовно викладає навчальний матеріал, демонструючи знання отримані як з основної, так і з додаткової літератури, вміє аргументувати свою думку, висловлює власне ставлення до проблем спеціальної</p>	<p>Абітурієнт правильно виконує завдання практичного змісту, обґрунтовує свою відповідь, демонструє творчий підхід до їх розв'язання.</p>

		освіти дітей з ТПМ, демонструє свою світоглядну позицію, проявляє творчий підхід під час виконання практичних завдань.	
--	--	---	--

Оцінювання рівня знань абітурієнтів проводиться кожним із членів комісії окремо, відповідно до критеріїв оцінювання. Загальний бал оцінювання рівня знань абітурієнтів виводиться за результатами обговорення членами комісії особистих оцінок відповідей абітурієнта. Бали (оцінки) вступного фахового випробування виголошуються головою предметної комісії усім абітурієнтам, які брали участь у випробування після закінчення іспиту.

3. ЗМІСТ ПРОГРАМИ ФАХОВОГО ВИПРОБУВАННЯ

Тема 1. Суть, зміст та загальні закономірності процесів корекційного навчання та виховання дітей з порушеннями мовлення.

Виховання та навчання. Суть процесів корекційного навчання та виховання. Основні закономірності навчання та виховання. Зміст освітнього процесу. Завдання вчителя та виховання. Основна мета навчання та виховання. Рівні організації освітнього процесу. Шляхи підвищення ефективності процесів навчання та виховання. Навчання і виховання як соціальні явище. Організація корекційного навчання та виховання в спеціальних закладах освіти.

Тема 2. Сучасні освітні системи.

Поняття про освітню систему. Компоненти освітньої системи. Фактори, що обумовлюють створення освітньої системи. Рушійні сили розвитку освітньої системи. Структура та етапи розвитку освітньої системи. Оцінка ефективності освітньої системи.

Тема 3. Принципи та методи навчання і виховання дітей з тяжкими порушеннями мовлення. Методичні прийоми.

Загальна характеристика принципів навчання і виховання дітей з тяжкими порушеннями мовлення. Поняття методу навчання і виховання у педагогічній діяльності. Класифікація методів навчання і виховання. Методи формування свідомості особистості. Методи організації діяльності та формування досвіду суспільної поведінки особистості. Методи стимулювання та мотивації діяльності та поведінки особистості. Методи контролю, самоконтролю та самооцінки у навчанні і вихованні. Умови оптимального відбору та ефективного застосування методів навчання і виховання.

Тема 4. Освітня інтеграція дітей з порушеннями психофізичного розвитку.

Загальна характеристика поняття освітня інтеграція. Форми освітньої інтеграції. Інклюзія як форма освітньої інтеграції дітей з порушеннями психофізичного розвитку. Організація корекційної роботи в інклюзивному класі (групі).

Тема 5. Дитячий колектив як об'єкт та суб'єкт навчання і виховання.

Зміст поняття «колектив» у педагогіці. Основні характеристики дитячого колективу. Структура дитячого колективу. Етапи та рівні розвитку дитячого колективу. Умови розвитку дитячого колективу. Особливості формування дитячого колективу. Методи вивчення дитячого колективу. Самоуправління у колективі. Організація колективної діяльності. Роль вихователя у формування міжособистісних відносин у колективі учнів з порушеннями мовленнєвого розвитку.

Тема 6. Сімейне виховання. Спільна діяльність родини та школи у процесі виховання.

Сімейне виховання дітей з тяжкими порушеннями мовлення. Мета сімейного виховання. Педагогічне вивчення дитини з порушеннями мовленнєвого розвитку в умовах сім'ї. Умови успішної взаємодії родини та школи. Сучасні проблеми

сімейного виховання. Роль суспільних організацій у вихованні дитини з порушеннями мовлення.

Тема 7. Організація самовиховання дітей з порушеннями мовлення.

Самовиховання як найвищий етап виховного процесу. Структурні компоненти процесу самовиховання. Методи організації самовиховання дітей з порушеннями мовлення.

Тема 8. Розумове виховання дітей з порушеннями мовленнєвого розвитку.

Поняття «розумовий розвиток» та «розумове виховання». Завдання розумового виховання. Сенсорне виховання. Методика сенсорного виховання. Створення умов для розумової діяльності дошкільників із ТПМ. Методи формування розумових здібностей. Засоби розумового виховання. Методи і прийоми реалізації завдань розумового виховання. Роль вихователя в активізації пізнавальних умінь та здібностей. Джерела розвитку математичного мислення. Формування понять простору і часу. Порівняння предметів, предметних множин. Особливості ознайомлення з геометричними фігурами. Формування навичок лічби. Труднощі в оволодінні математичним матеріалом у дітей із ТПМ. Особливості засвоєння математичним матеріалом дошкільниками із ТПМ на різних вікових етапах.

Тема 9. Підготовка дошкільника із ТПМ до школи.

Психологічна готовність до навчання в школі, її основні компоненти. Розумова готовність до навчання в школі. Мотиваційна готовність дитини до школи. Поняття мовленнєвої готовності до школи. Завдання та напрямки підготовки дошкільників із ТПМ до школи. Особливості оволодіння елементами грамоти дошкільниками з ТПМ. Зміст підготовки дошкільника із ТПМ до школи.

Тема 10. Фізичне виховання дітей з порушеннями мовленнєвого розвитку.

Форми фізичного виховання. Фізичне виховання та зміцнення здоров'я дитини із ТПМ. Режим дня. Правильне харчування. Система загартовування. Розвиток та удосконалення рухів. Корекційна спрямованість занять із фізичного виховання. Основні завдання фізичного виховання дошкільників із ТПМ. Методи та засоби фізичного виховання.

Тема 11. Естетичне виховання дітей з порушеннями мовленнєвого розвитку.

Мета і завдання естетичного виховання дошкільників із ТПМ. Умови та засоби естетичного виховання. Методи естетичного виховання. Естетичне середовище. Естетична культура вихователя. Форми організації естетичного виховання. Особливості естетичного виховання дошкільників із ТПМ.

Тема 12. Трудове виховання дітей з порушеннями мовленнєвого розвитку.

Мета і завдання трудового виховання дошкільників із ТПМ. Зміст праці дошкільників із ТПМ. Господарсько-побутова праця. Праця дітей у природі. Художня та ручна праця. Форми організації праці. Умови виховання та корекції порушень у дошкільників із ТПМ. Засоби трудового виховання. Керування працею дітей із ТПМ. Корекційна спрямованість трудового виховання в спеціальному закладі освіти.

Тема 13. Ігрова діяльність дітей з порушеннями мовленнєвого розвитку.

Особливості ігрової діяльності дітей із ТПМ. Місце гри у педагогічному процесі. Зміст ігрової діяльності. Умови ігрової діяльності. Планування ігрової діяльності в різних вікових групах. Особливості організації ігрової діяльності дошкільників із різними мовленнєвими порушеннями. Керівництво ігровою діяльністю дошкільників із ТПМ.

Тема 14. Моральне виховання дітей з порушеннями мовленнєвого розвитку.

Завдання морального виховання. Засоби та методи морального виховання. Зміст та методика морального виховання дітей із ТПМ. Засвоєння моральних норм. Виховання гуманності, колективізму. Проблема дружби та взаємодопомоги. Культура поведінки та спілкування дітей із ТПМ.

Тема 15. Національне виховання дітей з порушеннями мовленнєвого розвитку.

Завдання національного виховання. Засоби та методи національного виховання. Зміст та методика національного виховання дітей із ТПМ. Народознавство, як напрям національного виховання. Формування знань про державу. Виховання національної свідомості та ідентифікації.

Тема 16. Економічне виховання дітей з порушеннями мовленнєвого розвитку.

Завдання економічного виховання. Засоби та методи економічного виховання. Зміст та методика економічного виховання дітей із ТПМ. Формування економічної культури.

Виховання економності та ощадливості у дітей.

Тема 17. Екологічне виховання дітей з порушеннями мовленнєвого розвитку.

Завдання екологічного виховання. Засоби та методи екологічного виховання. Зміст та методика екологічного виховання дітей із ТПМ. Формування екологічної свідомості та екологічної культури. Природоохоронні заходи в закладах освіти для дітей з ТПМ.

Тема 18. Статеве виховання дітей з порушеннями мовленнєвого розвитку.

Завдання статевого виховання. Засоби та методи статевого виховання. Зміст та методика статевого виховання дітей із ТПМ. Формування статево-рольової поведінки. Формування культури міжстатевих стосунків.

4. Для пільгових категорій осіб, яким надано право складати вступні випробування (особи, які потребують особливих умов складання випробувань) в УДУ імені Михайла Драгоманова за рішенням Приймальної комісії створюються особливі умови для проходження вступних випробувань.

6. СТРУКТУРА БІЛЕТУ ВСТУПНОГО ФАХОВОГО ВИПРОБУВАННЯ

Український державний університет імені Михайла Драгоманова
Факультет спеціальної та інклюзивної освіти

Ступінь: магістр

Галузь знань: 01 Освіта / Педагогіка

Спеціальність: 016.01 Спеціальна освіта (логопедія)

Освітні програми: Мовленнєва терапія,

Логопедія

На базі ступеня/ОКР: бакалавр / спеціаліст / магістр

Вступне фахове
випробування

Екзаменаційний білет № 4

1. Зв'язок корекційної педагогіки з іншими науками.
2. Розумове виховання дітей із ТПМ.
3. Розробити фрагмент заняття (виховного заходу), у якому реалізується метод опису.

Затверджено на засіданні Приймальної комісії УДУ імені Михайла Драгоманова

протокол № __ від «__» _____ 2023 р.

Голова фахової комісії _____ / _____ /
 Підпис Прізвище, ім'я, по-батькові

6. СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Актуальні проблеми навчання та виховання людей з особливими потребами, Тези доповідей. Под. ред. С.С.Самойлова, А.А.Урбан. К., Університет "Україна", 2003.
2. Бех І. Д. Особистість на шляху до духовних цінностей: монографія. Київ: Чернівці : «Букрек», 2018. 296 с.
3. Богущ А, Гавриш Т., Котик Т. Методика організації художньо-мовленнєвої діяльності дітей у дошкільних навчальних закладах. К.: Видавничий Дім "Слово", 2006.
4. Бондар В.І., Синьов В.М., Тищенко В.В. Освіта дітей з особливостями психофізичного розвитку в Європі, Росії та Україні: порівняльний аналіз. *Збірник наукових праць Кам'янець-Подільського національного університету ім. І.Огієнка*. Кам'янець-Подільський, 2012. С. 15-22.
5. Бондар В.І., Синьов В.М., Тищенко В.В. Чи приживеться північноамериканська модель інклюзії в Україні. *Рідна школа*. 2012. №8-9. С.20-27.
6. Вільчковський Е.С. Теорія і методика фізичного виховання дітей дошкільного віку: Навч. посібник. Львів. ВНТЛ, 1998.
7. Вільчковський Е.С., Курок О.І. Теорія і методика фізичного виховання дітей дошкільного віку: Навч. посібник для студ. дошк. фак. пед. навч. закладів. Суми: Університетська книга, 2004.
8. Гаврилов О.В. Особливі діти в закладі і соціальному середовищі : навчальний посібник. Кам'янець-Подільський : Аксіома, 2009. 308 с.
9. Гузій Н. В. Сутність і зміст педагогічної творчості та майстерності: методичні рекомендації. К. : Вид-во НПУ ім. М. П. Драгоманова, 2007.

10. Зязюн І. А. Педагогічна майстерність : підручник для студ. вищ. пед. навч. закладів. К. : Вища школа, 2004.
11. Інклюзивна освіта: теорія і практика : навч.-метод. посібн. / за заг. ред. С. П. Миронової. Кам'янець-Подільськ : Кам'янець-Подільський нац. ун-т імені Івана Огієнка, 2012. 192 с.
12. Колупаєва А. А., Таранченко О.М. Навчання дітей з особливими освітніми потребами в інклюзивному середовищі: навчально-методичний посібник. Харків : Вид-во «Ранок», 2019. 304 с.
13. Конопляста С.Ю., Кисличенко В.А. Логопедичний супровід сім'ї, в якій виховується дитина з порушеннями мовлення: монографія. Миколаїв : Іліон, 2016.
14. Конопляста С.Ю., Сак Т.В. Логопсихологія: Підручник для вищої школи. За ред. проф. М.К.Шеремет. К., 2013.
15. Кот М.З. Теорія і методика виховної роботи у допоміжній школі: Матеріали до курсу лекцій. К.:НПУ імені М.П. Драгоманова, 2011.
16. Крутій К.Л. Методика проведення індивідуальних занять із мовленнєвопасивними дітьми дошкільного віку. Запоріжжя: ТОВ «ЛПС Лтд», 2003. 320 с.
17. Логопедія: підручник для вищої школи. За ред. проф. М.К.Шеремет. К. 2018.
18. Мартиненко І.В. Особливості комунікативної діяльності дітей старшого дошкільного віку з системними порушеннями мовлення: монографія. Київ: ДІА, 2016. 304 с.
19. Марушкевич А.А., Постовий В.Г., Алексеєнко Т.Ф. та ін. Родинна педагогіка. К.: ПАРАПАН, 2002.
20. Марченко І.С. Спеціальна методика розвитку мовлення (логопедична робота з корекції порушень мовлення у дошкільників). К.: 2017.
21. Миронова С.П. Педагогіка інклюзивної освіти: навчально-методичний посібник. Кам'янець-Подільський: Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка, 2016. 164 с.

22. Народна педагогіка: світовий досвід / Уклад.: А.І. Кузьмінський, В.Л. Омеляненко. К.: Знання-прес, 2003.
23. Обухівська А., Ілляшенко Т., Жук Т. Психологу про дітей з особливими потребами у загальноосвітній школі: посібник. Київ: Редакція загальнопедагогічних газет, 2012. 126 с
24. Пихтіна Н. П. Педагогічна творчість: навчальний посібник. Ніжин : НДУ, 2012.
25. Пінчук Ю.В. Зміст та форми роботи з батьками дітей дошкільного віку, що мають вади мовлення // Педагогіка та методики: спеціальні: Зб. наукових статей НПУ ім. М.П. Драгоманова. Випуск 2. К., 2002. С. 60-68.
26. Пінчук Ю.В. Методичні засади фізичного виховання дітей дошкільного віку з порушеннями мовлення. Логопедія. №2. 2012. С. 68-71.
27. Поніманська Т.І. Дошкільна педагогіка К.:Абрис, 2010.
28. Поніманська Т.І., Дичківська І.М. Дошкільна педагогіка. Практикум. К.: Видавничий Дім "Слово", 2004.
29. Порошенко М.А. Інклюзивна освіта: навчальний посібник. Київ: ТОВ «Агентство «Україна», 2019. 300 с.
30. Сербова О.В. Психологічні чинники економічної соціалізації дітей з обмеженими фізичними можливостями: монографія. Бердянськ: БДПУ; Київ: Талком, 2015.
31. Соботович Є.Ф. Вибрані праці з логопедії / Укл. В.В.Тищенко, Є.Ю. Линдіна. Київ : «Видавничий дім Дмитра Бураго», 2015. 308 с.
32. Спеціальна педагогіка: Понятійно-термінологічний словник / за ред. академіка В.І. Бондаря. Луганськ: Альма-матер, 2003. 436 с.
33. Сухомлинский В.А. Избранные педагогические сочинения. М., 1981. Т.3.
34. Тарасун В. Морфофункціональна готовність дітей з особливостями у розвитку до шкільного навчання: діагностика і формування (нейропсихологічний супровід). Київ, 2008. 298 с.

35. Тарасун В. В. Основи теорії і практики логодидактики: підручник для вищих навчальних закладів. К.: «Каравела», 2017. 316 с.
36. Хащак О. Креативні шляхи апробації нового змісту корекційної освіти та впровадження здоров'язберігаючих педагогічних технологій. Теорія і практика тифлопедагогіки. Інформаційний бюлетень. 2009. № 3. С. 38-40.
37. Хрестоматія з логопедії. Навчальний посібник / за ред. М.К.Шеремет. К.: Вид-во «Книга-плюс», 2019.
38. Чередніченко Н.В. Спеціальна методика початкового навчання української мови. К.: «Слово», 2012.